

ŠIFRA UČENIKA

M A T U R S K I I S P I T

JANUAR 2018. GODINE

**CRNOGORSKI – SRPSKI, BOSANSKI,
HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST****U P U T S T V O****VRIJEME TRAJANJA TESTA JE 180 MINUTA**

Za vrijeme testa nije dozvoljena upotreba elektronskih uređaja.
Učenik/učenica ne smije na bilo koji način otkrivati u testu svoj identitet ili se direktno obraćati ocjenjivaču.
Test **MORA** biti napisan hemijskom olovkom.

Test sadrži zadatke koji se rješavaju na jedan od sljedećih načina:

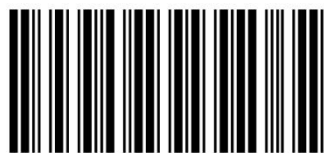
- zaokruživanjem broja ispred tačnog odgovora
- pisanjem kratkog odgovora
- pisanjem dužeg odgovora
- pisanjem eseja

Uz test si dobio/dobila **list za odgovore** za zadatke višestrukog izbora.
Potrebno je da na odgovarajuće mjesto pažljivo prepíšeš svoje odgovore.

Zadatak će se vrednovati s 0 (nula) bodova ako je:

- odgovor netačan
- zaokružen ili napisan i tačan i netačan odgovor
- nečitko i nejasno napisan odgovor
- rješenje napisano grafitnom olovkom

Ukoliko pogriješiš, prekriži i odgovori ponovo. Kad završiš, provjeri svoje odgovore.
Srećno!

M 8 2 8 8 3 *

PRAZNA STRANA

BOLJE PAMĆENJE

Najbolji način da se zapamti tek naučena pjesma, rješenje matematičkog zadatka ili neki novi trik s kartama jeste da se poslije učenja kratko odspava, utvrdili su njemački naučnici. Istraživači su dokazali da se mozak tokom sna mnogo bolje odupire „kvarenju“ svježih informacija, tako da njihova studija baca novo svjetlo na izrazito složen proces kojim ljudi pohranjuju i koriste namjerno stečene informacije i podatke, prenosi radio „Dojče vele“.

Ranija istraživanja pokazala su da se svježije informacije, privremeno pohranjene u dio mozga nazvan hipokampus, ne „primaju“ odmah. Takođe je poznato da reaktivacija tih informacija nedugo nakon učenja ima ključnu ulogu u njihovom trajnom smještaju u neokorteks, moždani „hard disk“. U budnom stanju, brzo prisjećanje naučenog obično je nesiguran proces. Kada bi se, na primjer, druga pjesma učila nedugo nakon prve, taj postupak bi vrlo vjerovatno otežao smještanje prve u duboku memoriju.

Bjorn Raš s univerziteta u Libeku i njegove kolege pretpostavljali su da se isto događa i u snu i sproveli su istraživanje da bi saznali da li su u pravu. Na testu su zamoljena 24 dobrovoljca da pokušaju da zapamte 15 parova karata sa slikama, da bi poslije 40 minuta pola ispitanika pošlo na spavanje, a ostali su dobili novih 15 parova karata sa nešto drugačijim uzorkom slika. Poslije dremeža i prva grupa dobila je isti zadatak, poslije čega su članovi obje grupe morali da pokažu što su zapamtili iz originalnog zadatka.

Na iznenađenje naučnika, grupa koja je spavala ostvarila je znatno bolje rezultate, uparivši tačno 85 posto karata, nasuprot 60 procenata grupe koja je bila budna.

„Reaktivacija sjećanja imala je potpuno drugačiji učinak u budnom i u stanju sna“, rekla je dr Suzan Dikelman dodajući da se na osnovu CT snimaka može naslutiti da je razlog za taj iznenađujući rezultat to što je već u prvim minutima sna počeo prenos podataka iz hipokampusa u neokorteks.

(priređeno prema izvoru http://opusteno.rs/zdrav_život, 6. februar, 2011)

1. Ko je prenio informaciju o istraživanju naučnika na koji način se u mozgu trajno pohranjuju podaci?

.....
1 bod

2. Što treba uraditi da bi se bolje zapamtila informacija?

1. Poći na spavanje.
2. Odmah nastaviti učenje novog gradiva.
3. Pokušati zapamtiti 15 parova karata sa slikama.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

3. Na osnovu teksta napiši što je moždani „hard disk“?

.....
.....
.....

1 bod

4. Što je bila pretpostavka Bjorna Raša s univerziteta u Libeku i njegovih kolega?

.....
.....
.....

1 bod

5. A) Koji rezultati istraživanja su iznenadili naučnike?

1. Reaktivacija sjećanja bolja je u budnom stanju.
2. Reaktivacija sjećanja ista je i u budnom stanju i u stanju sna.
3. Reaktivacija sjećanja drugačija je u budnom stanju nego u stanju sna.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

B) Obrazloži odgovor.

.....
.....

1 bod

Pročitaj tekst i odgovori na pitanja 6, 7, 8, 9 i 10.

Djelo *Francusko zaveštanje* (1995) karakteriše stilska jasnoća i jednostavan način pripovijedanja. Bez ogorčenosti i prijekora pisac priča, ali ne osuđuje i ne presuđuje. Za ovaj roman Andrej Makin dobio je nagrade *Gonkur* i *Medisis*. Njegovi prvi romani: *Kći heroja Sovjetskog Saveza*, *Ispovest grešnoga stegonoše*, *Dok Amur teče* nijesu prošli zapaženo i nijesu mu donijeli slavu i novac. Poslije dobijene nagrade objavljuje romane *Zločin Olge Arbeljine*, *Rekvijem za Istok*, *Muzika jednog života* (2001) za koji dobija prestižnu nagradu *RTL Lire* na salonu knjige u Parizu.

Andrej Makin (1957) rođen je u Krasnojarsku, u Sibiru. Njegova baka Šarlota, Francuskinja, obrazovala ga je u duhu francuskog jezika i kulture, ali ne zanemarujući ni rusku kulturu. Preplitanje dviju kultura pomoglo mu je da shvati da je unutrašnji otpor uvijek moguć zahvaljujući različitim svjetovima u kojima živimo. Završio je filološke nauke na Moskovskom univerzitetu 1987. i zahvaljujući programu razmjene profesora odlazi u Pariz. Predavao je nekoliko godina ruski jezik i književnost, a na Univerzitetu Pariz IV odbranio je doktorat o djelu velikog ruskog pisca Ivana Bunjina. Sada ovaj poznati i priznati pisac živi u Parizu.

6. Drugi pasus teksta je:

1. preporuka za čitanje romana *Francusko zaveštanje*
2. biografija poznatog pisca Andreja Makina
3. ukazivanje na značaj djela Ivana Bunjina

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

7. Zašto je za Andreja Makina važna 1995. godina?

.....
.....
.....

1 bod

8. A) Nagradu RTL Lire na salonu knjige u Parizu dobija za:

1. jedan roman
2. dva romana
3. tri romana

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

B) Obrazloži odgovor.

.....
.....

1 bod

9. Na osnovu teksta napiši:

1. mjesto piščevog djetinjstva
2. mjesto u kojem je završio fakultet
3. mjesto u kojem živi

1 bod

10. Za djelo *Francusko zaveštanje* možemo reći da je bestseler.

Objasni riječ **bestseler**.

.....
.....

1 bod

11. A) Zaokruži broj ispred **netačno** napisane godine i rješenje prenesi na list za odgovore.

1. Andrej Makin 1957. godine rođen je u Krasnojarsku.
2. Andrej Makin (1957.) rođen je u Krasnojarsku.
3. Andrej Makin (1957) rođen je u Krasnojarsku.

1 bod

B) Obrazloži odgovor.

.....

1 bod

12. Upiši izostavljeno slovo (s, š ili z) kako bi riječ bila tačno napisana.

ra___čistiti ra___buktati ra___članiti
i___ljuljati i___pustiti i___njedriti

2 boda

Na osnovu pjesme „Lov“ odgovori na pitanja 13, 14, 15, 16 i 17.

Brata sam poveo u lov
zorom u goru,
dobre smo konje imali
i strele kremene,
šuma je puna zverinja bila.
No brat je moj ćutljivi
govor životinja razumevao:
vuci su nam o bratstvu govorili,
medvedi o pravdi,
u vepru se čuo čukundede glas,
i pticama se oglašiše sestre neke,
sirotice neudate il nerođene,
te mnogo dana duže lovismo
sve pravu da sretnemo zver.
Tako smo se vratili u selo
ruku praznih i gladni.
Rugali nam se kmetovi,
ljube nas neverne napustile
i blago sobom ponele,
ni u manastir nas prosjake ne primiše
da se pod krov sklonimo i prehranimo.
Jedino konji su nas verno nosili
iz manje u veću daljinu
i ptice nam letele nad glavama
razmičući oblake.

Miodrag Pavlović

13. Objasni temu pjesme.

.....
.....

2 boda

14. Pjesma je prema tematskom i idejnom kriterijumu:

1. deskriptivna
2. refleksivna
3. satirična
4. socijalna

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

15. Da li je brat lirskog subjekta lovac u pravom značenju riječi?

DA

NE

Zaokruži tačan odgovor (DA ili NE) i obrazloži ga.

.....
.....

1 bod

16. Na početku pjesme lirski subjekt kaže: *šuma je puna zverinja bila, a zatim: te mnogo dana duže lovismo/ sve pravu da sretnemo zver*. Objasni navedene stihove.

.....
.....

1 bod

17. ... kmetovi, ljube, blago, manastiri

A) Navedene motive pjesnik:

1. nalazi u neposrednom okruženju
2. izmišlja zahvaljujući svojoj fikciji
3. uzima iz narodne poezije i srednjovjekovne kulture

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

B) Kakvo značenje navedeni motivi unose u pjesmu?

.....
.....

1 bod

Pročitaj sljedeći odlomak i uradi pitanja 18, 19, 20, 21, 22, 23 i 24.

Jedna zakrpa me vazdan zavatlava: lapara mi niz stegno i ponekad se čuje, sasvim se nejasno čuje kao nešto što se kreće u daljini. (...) Nožem sam je otkinuo i gledam je – mrtva stvar, nijema sasvim, a svejedno čudna: kao da sam je s nepoznatog, ili s mrtvacu otkinuo, zatim kao da mi je sama došla i neku nejasnu poruku mi kroz tu maglu donijela.

Gledam je i sjećam se Kuštrimove pećine i gomile gdje su Fatu Kuštrimovu kamenovali. (...)

„Što si stao, Lado”, pita me Vasilj i ruga se: „Čitaš li to?”

„Oslobađam se prošlosti”, i bacih zakrpu u maglu.

„Nemoj, ne budi lud! Neće ti ništa ostati kad se sasvim oslobodiš, a ne valja da ideš go”.

„Ostaće mi tuga i brada, a to nije go.”

„Imaš se čime pohvaliti.”

„Imaš li ti nešto bolje?”

On je uobražavao da ima, bi mu krivo kad vidje da baš nema. Reče da bi bolje bilo da zavežem, ja ga podsjetim da je on prvi počeo i da obično prvi počinje. Lice mu se iskrivi i počeo da liči na blijedi mjuhur u magli. Teži sam mu, reče, nego Talijani. Teži je on meni, rekoh mu, nego Talijani i četnici zajedno – od njih mogu da pobjegnem bar donekle, a od njega ne. Pa što onda idemo zajedno, upita on, zar ne bismo mogli da se rastanemo... U stvari njega zabrinjava nešto drugo, ili je dremovan pa vikom, na silu, hoće da se probudi. I kod mene je nešto slično – htio bih bar da se čujem, kad sam već nevidljiv postao. Potreban nam je, izgleda, neki dokaz, nešto kao ogledalo, da sami sebe uvjerimo da smo još živi. Jeste, živi smo i sposobni smo – ako ne za drugo, bar za svađu. I tek što smo osjetili slast te svađe u magli, a Ivan Vidrić počeo da gasi:

„Neka toga, de! Šta se stalno rogljate?”

„Mi se ne rogljamo”, reče Vasilj. „Razgovaramo, ljudi smo živi – ne može se sve ćutke”.

„Jeste”, okrenuh se i ja protiv Ivana, „samo ti možeš ćutke”.

„Što ne nađete nešto drugo za razgovor”, reče Ivan.

„Ti nam odredi temu”, podsmjehnu se Vasilj.

„I propiši teze”, dodadoh ja, „zajedno sa stručnim mišljenjima”.

18.

A) Napiši naziv djela iz kojeg je uzet dati odlomak.

.....

1 bod

B) Ko je autor djela?

.....

1 bod

19.

A) Zaokruži broj ispred vrste romana kojoj ovo djelo pripada.

1. pikarski roman
2. istorijski roman
3. psihološki roman

1 bod

B) Obrazloži odgovor.

.....

.....

1 bod

20. Koje oblike umjetničkog izražavanja prepoznaješ u ovom odlomku?

.....
1 bod

21. A) Koji se lik sjeća ranijih događaja?

1. Lado
2. Vasilj
3. Ivan

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

B) Što je pokrenulo sjećanje?

.....
1 bod

22. U odlomku jedan lik kaže da se oslobađa prošlosti, a drugi govori:

„Nemoj, ne budi lud! Neće ti ništa ostati kad se sasvim oslobodiš, a ne valja da ideš go“.

Objasni ovu rečenicu.

.....
.....
2 boda

23. Što je stvarni razlog svađe između likova u odlomku?

1. „Oslobađanje od prošlosti“.
2. Netrpeljivost između likova.
3. Da bi zaboravili muke i nevolje koje su ih zadesile.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

24.

Objasni značenje riječi **lapara** u rečenici *Jedna zakrpa me vazdan zavitlava: lapara mi niz stegno...*

.....

1 bod

25.

Iz oglasa prepisi padež koji pokazuje da nije poštovana jezička norma.

Prodajem kuću na spratu u Kličevu, 350 m², plac
500 m². Povoljno.

Tel. 067.....

.....

1 bod

26.

Na osnovu odlomka iz djela napiši naziv djela i njegovog autora.

Ežen de Rastinjak, tako se zvao, bio je jedan od onih mladih ljudi koje je nevolja naučila da rade, koji još u najranijoj mladosti razumeju nade koje njihovi roditelji u njih polažu, i koji spremaju sebi lepu budućnost sračunavajući već značaj svojih studija, i prilagođavajući ih unapred budućem društvenom kretanju, kako bi se njime prvi koristili.

.....

1 bod

Ostala je priča koju, evo, tri vijeka kasnije, pričamo u gradu u kojem je umro.

Na kraju da se vratimo njenom početku. Kao i prije dvije decenije, i danas sam posjetio Balšića kulu. Pred Davidovom zvijezdom zatekao sam grupu učenika kojima je kustos ponovio iste riječi koje sam nekada čuo. Učinilo mi se da u tome ima nepravde: čovjek zaslužuje više...

.....

1 bod

Sad smo bezbrižni, laki i nežni.
Pomislimo: kako su tihi, snežni
vrhovi Urala.

Rastuži li nas kakav bleđi lik,
što ga izgubismo jedno veče,
znamo da, negde, neki potok,
mesto njega, rumeno teče!

.....

1 bod

- 27.** Na osnovu odlomka iz književnog djela napiši književni rod i književnu vrstu kojima djelo pripada.

POLONIJE: Dopust on je
iskamčio od mene, gospodaru,
upornim navaljivanjem, i ja sam
pristankom čvrstim volju njegovu
zapečatio napokon, pa molim:
dopustite da ide.
KRALJ: Izaberi
pogodan čas, Laerte; raspolaži
vremenom svojim i što bolje umeš
koristi njega. – A sad, Hamlete,
sinovče moj i sine –.

.....
(književni rod)

.....
(književna vrsta)

2 boda

- 28.** U rečenici ima grešaka. Pronađi ih i rečenicu napiši tačno.

Mnogo čitaoca je pročitao Miličin roman, a ja nemogu da ga nađem u knjižarama.

.....
.....

1 bod

- 29.** „Mjesec dana je svet prepričavao taj događaj i u razgovorima ispirao usta Fatiminim budućim poniženjem kao slatkom vodicom.”

Umjesto podvučenog perfekta napiši imperfekat.

je prepričavao

ispirao

1 bod

30.

Ponudene su dvije teme za pisanje eseja. Zaokruži broj ispred teme koju si odabrao/odabrala i napiši esej koji treba da sadrži od 250 do 300 riječi.

Oblikuj ga kao zaokruženu cjelinu (uvod, razrada, zaključak).

Poštuj zahtjev o broju riječi +/-10% (ocjenjuje se sastav koji ima od 225 do 330 riječi; ako esej ima manje od 225 riječi, NE ČITA SE, a na 330. riječi PRESTAJE čitanje).

Vodi računa o jezičkoj pravilnosti i čitljivosti teksta.

1. Analiza narodne lirske pjesme *Ljubavni rastanak*

Dva cvijeta u bostanu rasla:
Plavi zumbul i zelena kada.
Plavi zumbul ode u Doljane,
Osta kada u bostanu sama.
Poručuje zumbul sa Doljana:
„Dušo moja, u bostanu kado,
Kako ti je u bostanu samoj?“
Odgovara iz bostana kada:
„Što je nebo – da je list artije,
Što je gora – da su kalemovi,
Što je more – da je crn murećep,
Pak da pišem tri godine dana,
Ne bi' svoji ispisala jada“.

Uputstva za pisanje eseja:

- Navedi što ovu pjesmu čini lirskom. Kojoj vrsti narodnih lirskih pjesama pripada ova pjesma? Obrazloži odgovor.
- Koliko kompozicionih cjelina ima u pjesmi i što se saznaje iz njih?
- Uočiti stilska izražajna sredstva u pjesmi i objasni njihovu funkciju.
- Saopšti svoj stav o izboru narodnog pjesnika da preko cvijeća iskaže osjećanja mladih.

2. Kako se hraniš – tako misliš, kako misliš – tako živiš

Uputstva za pisanje eseja:

- Pravilna i zdrava ishrana postala je jedan od najvažnijih problema savremenog čovjeka. Saopšti svoj stav o ovoj konstataciji.
- Saopšti svoj stav o načinu ishrane svojih vršnjaka.
- Danas sve više konzumiramo tzv. brzu hranu. Koje su, po tvom mišljenju, prednosti a koje mane konzumiranja brze hrane?
- Ukaži na moguće bolesti koje uzrokuje savremeni način života i ishrane.
- Nekad se njegovao bonton za stolom. Da li je bonton važan i u savremenom društvu? Obrazloži svoj stav.
- Neki smatraju da način ishrane ne utiče na to da li će čovjek biti zdrav ili ne, a neki kažu da zdravlje zavisi prvenstveno od ishrane. Opredijeli se za jedan stav i argumentuj ga.

25 bodova

1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				

1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				

1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9